

COM S'HA INTERPRETAT LA TEORIA DE LES IDEES EN LA HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA

La Teoria de les Idees és, entre totes les qüestions que enceta el pensament platònic, la que ha tingut una posteritat més rica i complexa en debats. Quasi cada escola filosòfica posterior s'ha sentit en l'obligació de fer la seva pròpia lectura o de donar una versió d'aquesta teoria i d'aportar la seva comprensió particular del mot «Idea» o «Forma». El que segueix és una síntesi d'algunes de les grans tradicions interpretatives del platonisme en les escoles filosòfiques posteriors [resumida del llibre de Giovanni Reale: «Por una nueva interpretación de Platón». Bcn: Herder, 2003, pp.159-161, amb aportacions pròpies. R.A.]

1.- ARISTÒTIL: 'Entifica' la Teoria de les Idees; és a dir assumeix que hi ha Idees però que aquestes estan en les coses (en els 'ens'). No hi ha cap 'món de les idees'. Per a Aristòtil, la Idea és la forma (el model) que està en la matèria dels ens.

2.- EL PLATONISME MITJÀ I ELS NEOPLATÒNICS: Són els filòsofs de l'escola platònica a l'època hel·lenística i a Roma respectivament. Per a ells les Idees són l'expressió en el pensament de l'intel·lecte diví. Distingiren entre Idees transcendents (o «intel·ligibles primers») i idees en sentit psicològic o derivades que anomenaren «intel·ligibles segons»). Al neoplatonisme les Idees seran el 'Nous', l'intel·lecte diví directament. Aquesta tesi serà seguida per la Patrística (els primers filòsofs cristians) i també per l'Escolàstica medieval que seguí bàsicament Aristòtil i que identificà les Idees amb els Universals (és a dir amb els models o tipus lògics).

3.- RACIONALISTES I EMPIRISTES: Les Idees són els conceptes, els continguts mentals de l'intel·lecte humà: no es plantejaren 'què' són, sinó 'com' i 'on' s'originen: per al racionalisme són innates i per a l'empirisme deriven de les impressions. Aquesta és encara avui la forma com la gent entén habitualment el mot «idea».

4.- KANT: Converteix les Idees en les tres grans formes de la Raó, en el sentit que la Raó té per funció i per límit la comprensió de les Idees de 'jo', 'Déu' i 'món'. Una Idea té un valor regulador, dona sentit a l'experiència i no pot pretendre anar més enllà de l'experiència, de manera que les 'idees pures' o «noumens» són incognoscibles per a la raó humana.

5.- HEGEL: Considera que la història de la filosofia (i més en general la història de la Humanitat) té sentit en la mesura que realitza la Idea, és a dir, l'Absolut. L'Esperit es mou en la direcció de les Idees, malgrat totes les contradiccions.

6.- ELS NEOKANTIANES: Al segle XIX i primeries del XX interpretaren les Idees com a lleis i com a models estructurals del pensament i d'aquesta manera donaren lloc a la teoria psicològica de la Gestalt (en alemany: 'forma', 'configuració' o 'estructura').

7.- ELS POSITIVISTES: Consideren les idees com a una concepció precientífica, animista i subjectiva dels conceptes científics que, com a tal, necessiten del càlcul i són racionals i objectives. Mentre una idea és intuïtiva, un concepte és calculable.

8.- NIETZSCHE: Considera que la Idea és una construcció mental que serveix per construir un món fantasmagòric, mancat de voluntat de poder. L'única realitat veritable està en el món sensible, material i corpori, de manera que resseguir idees és com perseguir fantasmes.